

Fællesskab gennem musikken

Michala Petri (MP) (f. 1958) har spillet blokfløjte, siden hun var 3 år. Hun er en af nutidens største virtuoser på sit instrument. Allerede i 1968 debuterede hun kun 10 år gammel som solist i Tivolis Koncertsal. MP startede også som 11-årig ved Hochschule für Musik und Theater i Hannover, hvor hun var færdiguddannet som solist som 17-årig. Siden har hun med stor intensitet turneret i Europa, USA, Canada, Mexico, Mellempøsten, Australien, Japan, Kina og Korea. Her har hun optrådt på centrale festivals og spillet i førende koncertsale, bl.a. som solist med en række af verdens førende kammer- og symfoniorkestre. Det er blevet til knap 5.000 koncerter. Keith Jarrett gik backstage ved en koncert med MP, og de faldt i snak, som mundede ud i to CD'er med Händel og Bach. Victor Borge og MP optrådte sammen, og der ligger fantastiske klip på nettet, hvor man kan se, hvordan stor musikalitet og humor går op i en højere enhed. MP og Lars Hannibal har turneret sammen i næsten 30 år og udgivet mange CD'er sammen. Michala Petri har modtaget mange priser, bl.a. i år 2000 Léonie Sonnings musikpris, og i 2005 blev hun tildelt den europæiske kulturstiftelse Pro Europa's solistpris. I 2012 blev hun udnævnt til adjungeret professor ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium og i 2014 til vicepræsident i det engelske Society of Recorder Players. Michala Petri er 2 gange nomineret til Nordisk Råds Musikpris - sidst i 2015. I 2019 blev hun udnævnt til Årets P2 Kunstner på DR.

Michala Petris debut, 17. juli 1968

Foto: Piotr, 1995

Hvornår begyndte du at spille blokfløjte, og hvordan lærte du det?

Jeg begyndte at spille, da jeg var tre år. Min far spillede på det tidspunkt i Det Kongelige Kapel, og på en turné med dem købte han en blokfløjte til mig. I begyndelsen pustede jeg bare, og så satte min mor fingrene på det rigtige tidspunkt. Senere lærte hun mig grebene. Når jeg hører optagelser, fra da jeg var barn, kan jeg godt høre, at jeg havde en særlig forbindelse til blokfløjten, som er lidt usædvanlig for børn i den alder. Som barn fornemmede jeg intuitivt, at forskellige blæseteknikker påvirkede lyden i fløjten. Jeg havde en fornemmelse for at sætte det, jeg hørte i lyd, i forbindelse med det, jeg følte i min krop. Da jeg var 11 år, begyndte jeg at studere mere seriøst i Tyskland. Der fik jeg at vide, hvordan jeg skulle ånde ind, og hvilke muskler jeg skulle bruge. Da jeg hørte, at det gav den rigtige tone, var det bare om at holde fast i den fornemmelse, og det har jeg gjort siden.

Du er opvokset med en mor og en far, der har spillet meget musik. Hvilken betydning har det haft for din musikalske opvækst?

Jeg tror, at det har betydet rigtig meget. Dels tror jeg, der ligger rigtig meget i generne. Jeg kan genkende rigtig mange af min fars gener musikalsk i mig selv. Min far er ud af en gammel cirkusslæggt med rejsende folk og sigøjnere, og jeg kan godt mærke

den der cirkustankegang i mig selv. Min mors gener kan jeg mærke på den måde, at jeg er meget målrettet og arbejder meget koncentreret. For mig har det været en god kombination. Dels betyder generne noget, og dels betyder det noget, at jeg har hørt musik, fra jeg var spæd, ja faktisk helt fra min mor ventede mig.

Din far og mor havde en lidt forskellig tilgang til musik. Hvordan har det påvirket dig?

Min far var meget intuitiv og spillede altid for øjeblikkets og glædens skyld. Han forholdt sig hele tiden til musikken på en ny måde, og det har jeg taget med mig. Min mor var meget mere målrettet. Musikken skulle føre til noget, og målet var at komme frem i verden. Man skulle planlægge, hvordan et stykke skulle spilles ned til den allermindste detalje. Hun spillede ikke for sin fornøjelses skyld. Jeg kan se, at jeg har en kombination af deres tankegange. At spille en koncert har for mig altid været at gøre det, jeg havde planlagt, men også at opleve det lige nu og her i det rum, jeg spiller i. Det kan være meget forskelligt, om det er en stor kirke med meget efterklang, eller om det er en lille tør sal. Der har jeg altid rettet stykket ind og ikke bare gjort, hvad jeg havde planlagt hjemmefra. På den anden side har jeg det heller ikke godt med at spille et stykke til en koncert, som jeg ikke har forberedt grundigt hjemmefra.

🎵 Som barn fornemmede jeg intuitivt, at forskellige blæseteknikker påvirkede lyden i fløjten. Jeg havde en fornemmelse for at sætte det, jeg hørte i lyd, i forbindelse med det, jeg følte i min krop.

🎵 At spille en koncert har for mig altid været at gøre det, jeg havde planlagt, men også at opleve det lige nu og her i det rum, jeg spiller i.

Foto: Suste Bonnén

For mig har det altid været relationer mellem mennesker, der har været afgørende og ikke, hvem der er bedst.

Du deltog allerede i en musikkonkurrence som femårig. Hvilken oplevelse havde du dengang?

Jeg tænkte ikke så meget over det; jeg rejste mig bare op og spillede for de mennesker, der lyttede. Jeg havde ikke nogen fornemmelse af en stor afstand til publikum. Ikke andet end den afstand, der naturligt var, fordi jeg spillede, og de lyttede. Som femårig fattede jeg ikke, hvad det ville sige at få en præmie, så jeg var på den måde ikke stolt. Jeg var der bare, og den indstilling har jeg arvet fra min far. Jeg har altid haft svært ved at føle, at nogle er bedre end andre. For mig har det altid været relationer mellem mennesker, der har været afgørende og ikke, hvem der er bedst.

Tryk gennem salmesangen

Du har fået privatundervisning i mange år. Havde du også musikundervisning i skolen?

Meget lidt. Jeg gik kun i skole i fire år på en lille landsbyskole. Vi havde ikke rigtig musikundervisning, men vi sang sange, mens læreren spillede violin til, og det elskede jeg. Jeg spillede også sommetider med i skolen. Når vi var i kirke, var salmerne det bedste, jeg vidste. Jeg oplevede at føle mig tryk og føle mig hjemme. Jeg oplevede et fællesskab med de andre i kirken og en kommunikation med musikken.

Som 11-årig begyndte du på konservatoriet i Hannover. Hvilke tanker havde du omkring det at skulle flytte så langt væk hjemmefra i så tidlig en alder?

Jeg stillede ikke spørgsmålstejn ved, om jeg skulle være der, det var bare sådan. Det var min mor, der styrede meget af, hvad der skulle ske. Jeg forlod folkeskolen efter 4. klasse. Efter det tog jeg et år fri for at koncentrere mig om blokfløjten og begyndte så at studere i Tyskland. Jeg husker, at togturen var meget lang, og at min mor rejste med de første mange gange. Jeg syntes, det var belastende at få undervisning, fordi det var så koncentreret; men det var samtidig også noget, jeg gerne ville. Hele min skolegang var blevet erstattet af de timer i Tyskland, så det var der, jeg kanaliserede alting ud. Det er meget krævende, men også noget jeg var glad for, når det lykkedes, og jeg gjorde fremskridt.

Hvordan var det for dig som barn at spille sammen med folk, der var ældre end dig selv?

Som barn følte jeg faktisk, at jeg var på linje med de voksne i min kommunikationsform, fordi vi var sammen om musikken. Der kan være aldersforskel, og der kan være kvalitetsforskel. Selv når der er kvalitetsforskel, så har man på lige fod ønsket om at lave musik og oplevelse af musikken. Det er meget almindeligt, at nogen kommer og fortæller mig, at de også spiller blokfløjte, men at de slet ikke er på mit niveau. Men det er overhovedet ikke det, musik handler om, og det forklarer jeg også hver gang. I musik sker det væsentlige, hver gang man oplever noget nyt. Den oplevelse er den samme for et barn på fem år og for mig på 61 år. Hver gang, jeg oplever noget nyt i musikken, så får jeg en forbindelse til den og ser verden på en ny måde.

Når vi var i kirke, var salmerne det bedste, jeg vidste. Jeg oplevede at føle mig tryk og føle mig hjemme. Jeg oplevede et fællesskab med de andre i kirken og en kommunikation med musikken.

Michala Petri og Erling Lindgren

Så musikken er på den måde også en kommunikationsform, der kan bruges på tværs af generationer?

Lige præcis. For i musikken bruger du din fornemmelse på en helt anden måde. Du tænker ikke, du mærker. Når du spiller sammen med et andet menneske, så mærker du det andet menneske. Som barn mærker du det voksne menneske – ikke som en voksen, men som et andet menneske. Da jeg som ung begyndte min internationale karriere, spillede jeg med nogle rigtig store musikere. Jeg mærkede, at de havde en naturlighed i forhold til musikken, som jeg tog til mig. Det er altid godt at sætte store aldersforskelle sammen i musikalske sammenhænge. De unge lærer af de gamle, og de gamle mærker en energi og en fremdrift af at spille med yngre mennesker, som de måske ikke selv har længere.

Musikkens sprog

Vi har talens sprog, og vi har musikkens sprog. Hvordan opfatter du forskellen på de to sprogformer?

Som barn kan jeg huske, at min fornemmelse var meget anderledes, når jeg spillede, end når jeg talte. Jeg følte, at musikken havde et mere nuanceret sprog end talesproget. Hvis jeg spillede koncert og blev bedt om at sige noget imellem stykkerne, syntes jeg, at det var meget firkantet og klodset at skulle forklare musikken med ord. I dag synes jeg, det kan være godt at sætte ord på og forklare lidt om et musikstykke, fordi det kan åbne for publikums modtagelighed overfor musikken, så de ikke er i tvivl om, hvad de skal opleve.

Du indspillede plader sammen med din mor og din bror. Hvad betød det for dig at spille sammen med nogen, du var opvokset med?

Det lå lidt i kortene, fordi min mor altid har spillet med mig. Da jeg var 17 år, begyndte vi at indspille CD'er sammen. Det har altid følt sig naturligt for mig at kommunikere gennem musikken også med dem, jeg kender. Men jeg havde helt sikkert haft godt af også at spille med nogle andre; det var ikke så hensigtsmæssigt kun at spille med hende.

Lærer af hinanden

Da du begynder at spille sammen med Lars Hannibal, beskriver du, at I kom med forskellige musiske udgangspunkter. Lidt ligesom din far og din mor er I forskellige i jeres tilgang til musikken. Hvordan har I kunnet finde en fælles timing i samspillet?

Hannibal gik meget op i, at det skulle være sjovt at spille, man skulle ikke bare øve. Det var jeg ikke helt enig i. Jeg syntes, det var rart at kunne noget helt til bunds med et stykke og få den frihed, det gav at kunne det, hvorimod han syntes, det var irriterende at sidde og terpe. Vi sugede til os af hinandens måde at tænke på. Jeg beholdt min disciplin og fik efterhånden også mere og mere af Hannibals spilleglæde og legende tilgang til musikken. Så vi har lært af hinanden og påvirket hinanden, fordi vi har haft en gensidig åbenhed. Timingen var der fra begyndelsen af. Fra det første stykke vi spillede sammen, var der en fælles forståelse af, hvordan det skulle være. Man kunne mærke, at vi tænkte på samme

🎵 Jeg følte, at musikken havde et mere nuanceret sprog end talesproget. Hvis jeg spillede koncert og blev bedt om at sige noget imellem stykkerne, syntes jeg, at det var meget firkantet og klodset at skulle forklare musikken med ord. I dag synes jeg, det kan være godt at sætte ord på og forklare lidt om et musikstykke, fordi det kan åbne for publikums modtagelighed overfor musikken, så de ikke er i tvivl om, hvad de skal opleve.

Vi gav hende en violin, da hun var yngre, men vi har ikke fastholdt nogen form for disciplin. Jeg ville ikke udsætte dem for den samme disciplinerede barndom, som jeg selv havde.

Det har lært mig, at man kan gribe musikken an på mange måder. Jeg er blevet meget klar over, at jeg ikke skal blande mig, for jeg kan mærke, at det ikke gavner hende.

måde. Siden er erfaringen kommet til. Nu har vi spillet sammen i 28 år og ved, at det fungerer, og det gør os endnu tryggere.

I forhold til dine egne børn har du sagt, at de selv skal have lov til at komme til musikken. Spiller de og er blevet bidt af musikken, ligesom du har været?

De har fået det lige så meget ind med modernælken, som jeg har, men jeg kan se, at de går til det på en helt anden måde. Den ældste har læst musik på universitetet og arbejder på Escho, som er et alternativt pladeselskab for undergrundsmusik. I en alder af 24 begyndte hun at spille cello. Hun er nu 25, og jeg kan se, at hun har fantastiske anlæg for at spille, det er virkelig godt, det hun laver. Vi gav hende en violin, da hun var yngre, men vi har ikke fastholdt nogen form for disciplin. Jeg ville ikke udsætte dem for den samme disciplinerede barndom, som jeg selv havde. Den yngste har altid været meget imod det at øve og at spille klassisk musik. Hun har været alt for ærekær. Nu går hun på Rytmsk Musikkonserveratorium med sangskrivning og komposition. Det er jeg meget imponeret over, for hun har gjort alt selv. Det har lært mig, at man kan gribe musikken an på mange måder. Jeg er blevet meget klar over, at jeg ikke skal blande mig, for jeg kan mærke, at det ikke gavner hende.

Hvilken type musik lytter du til i dag?

Jeg kan godt lide mange forskellige genrer. Udover klassisk musik lytter jeg til jazz, rock og pop og

mange andre ting. Jeg lytter også til flere genrer for at orientere mig og for at forsøge at forstå, hvad en bestemt type musik giver de folk, der lytter på den. I dag har stort set alle mennesker adgang til musik, og nogen mener, at dette får folk til at høre fordommende musik. Jeg tror på, at folk, der hører den mest primitive musik, er mennesker, der i gamle dage slet ikke ville høre musik. Jeg møder mange, især ældre musikere, som siger, at det er et tegn på, at det går tilbage for den klassiske musik, og at den klassiske musik er ved at blive glemt. Det tror jeg ikke på. Jeg ved godt, at den er glemt i skolen, og det er jeg ked af, for den kan give rigtig meget til eleverne. Men den bliver ikke glemt i samfundet.

Stor opmærksomhed i musikken

Hvordan var det at spille sammen med Keith Jarrett? Smittede hans rytmiske musik af på hans forståelse af den klassiske musik?

Ikke andet end at hans store musikalitet smittede af i hver en tone. Han har en fantastisk puls og en utrolig stor præcision, fordi han har en enorm stor opmærksomhed på musikken. Hans opmærksomhed var fuldstændig til stede hele tiden.

Under en koncert, du spillede med Victor Borge, begyndte du at grine på scenen. Hvordan følte det for dig at blive revet med af stemningen på den måde?

Der var ikke overskud til at tænke overhovedet, jeg prøvede bare at følge med, så godt jeg kunne. Jeg gjorde, hvad jeg skulle, men jeg kunne simpelthen

Quartet East meets West. Lars Hannibal og Michala Petri med Chen Yue (bambusfløjte) og Yan Jian (pipa)

Lars Hannibal, Ghita Nørby og Michala Petri

Foto: Lis Kaspers

ikke lade være med at grine. Det kom fuldstændig uventet, og jeg var forbavset over, at jeg ikke kunne lade være. Jeg så på ham, og så kom jeg til at grine, ligesom publikum gjorde. Han viste mig hele tiden, hvornår jeg skulle spille videre, så jeg var ikke i tvivl om, hvad jeg skulle gøre. Jeg følte, at det var hans ansvar, hvad der skete. Det var en kæmpe oplevelse for mig, for han havde en enorm tilstedeværelse i øjeblikket.

Musikfaget skal ses som sig selv

I skolen i dag og dermed også i musikfaget er der meget fokus på det, der kan måles og vejes. Hvad tænker du om dette?

Ja, det er rigtigt. Jeg håber dog, vi er ved at komme et skridt videre. Vi har haft en lang periode, hvor der er blevet skåret ned på musikundervisningen. Efter det er der kommet fokus på, at musikundervisning er godt, fordi det sætter børnene i stand til at lære hurtigere og blive mere produktive. I mine øjne er vi endda på vej ind i en ny bølge, hvor holdningen er, at musikundervisningen ikke behøver at være godt for andet end sig selv. Det kan være godt nok i sig selv bare at sidde og opleve. Hvorfor skal målet absolut være, at man bliver mere produktiv? Hvis skolens opgave er at danne mennesker, så er det også godt, at skolen lærer børnene noget om musik; for gennem den lærdom er man i stand til at forstå mere af, hvad man hører. Det er altid en blanding af forståelse og oplevelse, når man hører musik. Per Nørgård blev engang spurgt, hvad musikoplevelse var. Han svarede, at musikoplevelse er at

opleve nuet i bevidstheden om det, der har været, og i forventning om det, der kommer. Det vil sige, at hvis man kender et musikstykke i forvejen, så kan man meget bedre opleve nuet. Man har hørt, hvad der har været, og man ved, hvad der kommer. Målet med undervisningen må være at åbne for en musikoplevelse for eleverne.

Børn ved ikke, at det er svært at spille musik, de gør det bare. Hvordan kan vi bruge det i arbejdet med børn?

Det er rigtigt. Jeg vidste ikke, at det var svært at spille, jeg gjorde det bare. Men jeg må også sige, at jeg tror, at nogle børn har lettere ved det end andre. Forleden underviste jeg en pige fra Afrika. Hun havde en utrolig kropskontrol og kropsforbindelse og spillede helt fantastisk. Andre børn er lidt mere tunge i det. Jeg har prøvet sammen med Villy Sørensen at definere begrebet talent. Vi fandt frem til, at talent er en evne til at tage ved lære af sine erfaringer. Et talentfuldt barn mærker tingene og retter det til. Det har jeg haft nemt ved. Jeg lod som om, det ikke var svært, og pludselig kunne jeg. Jeg stillede mig op på et andet plan og så ned på det, jeg skulle spille. Til voksne, der siger, at det er for sent at begynde at spille, siger jeg, at det er det ikke. Det er bare, fordi de tror, at de skal kunne det hele med det samme. Hvis de øvede sig lige så meget, som et barn øver sig og med den samme indstilling, så kunne de sagtens. 🎵

🎵 *Jeg møder mange, især ældre musikere, som siger, at det er et tegn på, at det går tilbage for den klassiske musik, og at den klassiske musik er ved at blive glemt. Det tror jeg ikke på. Jeg ved godt, at den er glemt i skolen, og det er jeg ked af, for den kan give rigtig meget til eleverne. Men den bliver ikke glemt i samfundet.*

Links

Læs mere på www.michalapetri.com og hør 3 podcasts "For musikkens skyld" med Michala Petri på www.kortlink.dk/23xnw